

แนวทางการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิ*

Guidelines for the Development of tax Collection of Local Administrative Organizations in Chaiyaphum Province

สมปอง สุวรรณภูมา

Sompong Suwannaphuma

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ประเทศไทย

Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: sompongs9198@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน เครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันและค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 0.33)
2. หลักอำนาจความสะดวก (X_4) หลักความประหยัด (X_3) และหลักความเป็นธรรม (X_1) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ โดยมีอิทธิพลร่วมกันร้อยละ 98.9

*ได้รับบทความ: 8 เมษายน 2568; แก้ไขบทความ: 23 เมษายน 2568; ตอรับตีพิมพ์: 27 เมษายน 2568

3. มีแนวทางการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ โดยเน้นองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ คือ 1) ความเป็นธรรม 2) มีการวางระบบที่แน่นอน 3) เน้นการจัดเก็บที่ประหยัด 4) มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บ 5) มีการรอบการเพิ่มรายได้ที่ชัดเจน 6) มีความยืดหยุ่นให้องค์กรปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา; การพัฒนาการจัดเก็บภาษี; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the level of tax collection development of local administrative organizations in Chaiyaphum Province, 2) study the factors affecting to the development of tax collection of local administrative organizations in Chaiyaphum Province, and 3) study the guidelines for the development of tax collection of local administrative organizations in Chaiyaphum Province. This research was mixed methods. The sample consisted of 400 people in Chaiyaphum Province using stratified random sampling and 20 key informants. The research instruments were questionnaires and interview forms. The statistics used for analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression coefficient.

The research results found that:

1. The level of tax collection development of local administrative organizations in Chaiyaphum Province was at a moderate level ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = .33).
2. The principle of convenience (X_4), economy (X_3), and fairness (X_1) were factors that influence the development of tax collection of local administrative organizations in Chaiyaphum Province, with a combined influence of 98.9 percent.
3. There were guidelines for the development of tax collection of local administrative organizations in Chaiyaphum Province. It focuses on 6 important elements: 1) fairness, 2) having a clear system, 3) emphasizing economical storage, 4) having convenient storage facilities, 5) having a clear framework for increasing income, and 6) having flexibility to allow the organization to adapt effectively and sustainably.

Keywords: Factors Affecting Development; Tax Collection Development; Local Government Organizations

1. บทนำ

ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลางอำนาจอธิปไตยทั้งในเชิงการบริหารและการมีส่วนร่วมตามหลักการประชาธิปไตยอันมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เป็นกรอบกำกับ โดยในหมวดที่ 14 ของรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว ได้บัญญัติให้รัฐดำเนินการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้หน่วยงานในระดับพื้นที่ที่มีความสามารถในการบริหารจัดการตนเอง ตลอดจนพัฒนาระบบเศรษฐกิจ สาธารณูปโภค และโครงสร้างพื้นฐานให้ทั่วถึงและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ หลักการสำคัญของการกระจายอำนาจคือการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารงาน พร้อมทั้งสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจ โดยมีรัฐบาลกลางทำหน้าที่กำกับดูแลเฉพาะในประเด็นที่จำเป็น ภายใต้กรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้รัฐยังมีหน้าที่จัดสรรรายได้ให้สอดคล้องกับภารกิจของแต่ละองค์กรเพื่อรองรับการดำเนินงานในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ (วุฒิสาร ตันไชย, 2559) การศึกษาปัญหาการจัดเก็บภาษีในจังหวัดชัยภูมิ จึงมีความสำคัญ เนื่องจากรายได้จากภาษีเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่น หากสามารถวิเคราะห์อุปสรรคและเสนอแนวทางที่เหมาะสม จะเอื้อต่อการปรับปรุงกลไกด้านรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ วุฒิสาร ตันไชย (2563) ระบุว่า ภาษีท้องถิ่นเป็นแหล่งทุนที่สามารถนำไปใช้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบจราจร น้ำประปา และการจัดการขยะ หากขาดแหล่งรายได้ที่มั่นคง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางและไม่สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน

แม้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิจะดำเนินการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ภาษีป้าย และภาษีบำรุงท้องที่อย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงประสบข้อจำกัดด้านประสิทธิภาพในการจัดเก็บ โดยข้อมูลในปี 2564 พบว่า มีจำนวนผู้ค้างชำระภาษีในระดับสูง ส่วนหนึ่งเกิดจากความไม่สอดคล้องระหว่างแหล่งรายได้ของประชาชนกับระบบการจัดเก็บภาษี รวมถึงการขาดแรงจูงใจและความร่วมมือจากผู้มีหน้าที่เสียภาษี ซึ่งเป็นปัญหาสะสมที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความสามารถในการจัดหารายได้ขององค์กรท้องถิ่น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งหมายในการศึกษากระบวนการและแนวทางการพัฒนาระบบจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ เพื่อเสริมสร้างกลไกการจัดเก็บรายได้ที่มีประสิทธิภาพ ลดปัญหาความล่าช้าและข้อบกพร่องในการดำเนินงาน และใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ทั้งยังสามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางแก่พื้นที่อื่นที่มีลักษณะปัญหาใกล้เคียงกันได้อย่างเหมาะสม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดเก็บภาษี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ซึ่งประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมาประกอบการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการศึกษา

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ โดยนับตามจำนวนครัวเรือน ซึ่งมีทั้งหมดจำนวน 406,943 ครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 400 คน ซึ่งได้จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973) และดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ 1) การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยการจับสลากเพื่อเลือกอำเภอในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 8 อำเภอ เพื่อเป็นตัวแทนพื้นที่การศึกษา 2) การสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) จากอำเภอที่ได้เลือกไว้ ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากสองระดับพื้นที่ ได้แก่ ระดับเทศบาล และระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยกำหนดจำนวนตัวอย่างในแต่ละระดับพื้นที่จำนวน 25 คน รวมทั้งสิ้น 50 คนต่ออำเภอ และ 3) การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ทำการคัดเลือกตัวแทนครัวเรือนจากพื้นที่ที่กำหนด โดยเลือกจากผู้ที่จะสะดวกในการให้ข้อมูล และยินดีตอบแบบสอบถามตามจุดที่กำหนด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์ (Interview) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงให้มีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ โดยเริ่มตั้งแต่การติดต่อประสานงาน การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล การคืนข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลและการนำข้อมูลวิเคราะห์ และในส่วนของการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเริ่มจากการพัฒนาแบบสัมภาษณ์ การตรวจสอบความเที่ยง แล้วดำเนินการประสานงานและขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลและการนัดหมายวันเวลาในการสัมภาษณ์ และดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวทางที่กำหนดไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ให้

สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

4. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ ของเพียร์สัน (Pearson's Product moment correlation) ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression)

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด ชัยภูมิ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิ โดยรวม ทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 0.33) เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับ ปานกลางทุกด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.11$, S.D. = 0.37 2) ด้านบริการสาธารณะ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 0.17 และด้านประสิทธิผล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.01$, S.D. = 0.69) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในภาพรวม

การพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านบริการสาธารณะ	3.07	.17	ปานกลาง
2. ด้านประสิทธิผล	3.01	.69	ปานกลาง
3. ด้านการพัฒนาการจัดเก็บรายได้	3.11	.37	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.13	.33	ปานกลาง

2. ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดเก็บภาษี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$ S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักความยืดหยุ่น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.45 และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักความแน่นอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 0.33 ด้านหลักความประหยัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.11$, S.D. = 0.21) ด้านหลักความเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.06$, S.D. = 0.37) ด้านหลักอำนาจความสะดวก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.73)

และด้านหลักทำรายได้ดี ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.89$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดเก็บภาษี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิในภาพรวม

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดเก็บภาษี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านหลักความเป็นธรรม	3.06	0.37	ปานกลาง
2. ด้านหลักความแน่นอน	3.13	0.33	ปานกลาง
3. ด้านหลักความประหยัด	3.11	0.21	ปานกลาง
4. ด้านหลักอำนวยความสะดวก	3.03	0.73	ปานกลาง
5. ด้านหลักทำรายได้ดี	2.89	0.45	ปานกลาง
6. ด้านหลักความยืดหยุ่น	3.89	0.45	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.04	.32	ปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ พบว่า หลักอำนวยความสะดวก (X_4) หลักความประหยัด (X_3) และหลักความเป็นธรรม (X_1) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดเก็บภาษี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิ โดยมีอิทธิพลร่วมกันร้อยละ 98.9 ส่วนหลักความยืดหยุ่น (X_6) หลักความแน่นอน (X_2) และหลักทำรายได้ดี (X_5) เป็นปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิ

ตัวแปร	B	S.E.	Beta	T	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.885	.050	-	17.662	.000*	.786	.983
ด้านหลักความเป็นธรรม X_1	.041	.007	.036	5.977	.000*	.027	.054

ตัวแปร	B	S.E.	Beta	T	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ด้านหลักความแน่นอน X_2	.005	.016	.003	.308	.758	-.027	.037
ด้านหลักความประหยัด X_3	.276	.009	.537	32.410	.000*	.259	.292
ด้านหลักอำนาจความ สะดวก X_4	.420	.012	.507	34.242	.000*	.396	.444
ด้านหลักทำรายได้ดี X_5	-.004	.003	-.008	-1.367	.172	-.010	.002
ด้านหลักความยืดหยุ่น X_6	.080	.018	.024	4.482	.470	.045	.115
SEest = $\pm$.03950							
R = .995; R^2 = .989; Adj. R^2 = .989; F = 7247.221; p-value = 0.01							

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. แนวทางการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกโดยอิงจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญและความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดเก็บภาษีด้านบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเน้นองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ ดังนี้ 1) ความเป็นธรรม การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้นทางของกระบวนการ ช่วยสร้างความโปร่งใสและการยอมรับ พร้อมปลูกฝังจิตสำนึกความซื่อสัตย์แก่บุคลากรในระบบ 2) ความแน่นอน ควรมีการปรับโครงสร้างและกำหนดกรอบเวลาชำระภาษีที่ชัดเจน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและลดความคลาดเคลื่อน 3) ความประหยัด การจัดสรรภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ ลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร 4) ความสะดวก การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเอื้อให้การเข้าถึงบริการง่ายขึ้น ทั้งในมิติของประชาชนและเจ้าหน้าที่ 5) การเพิ่มรายได้ การตั้งเป้าหมายรายได้อย่างเป็นระบบ ควบคุมการออกแบบตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับบริบท 6) ความยืดหยุ่น การเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งเชิงนโยบายและสถานการณ์ ช่วยให้องค์กรปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ระดับการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิ ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ ได้พยายามที่จะผลักดันและพัฒนาระบบการจัดเก็บให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่อาจเป็นเพราะรูปแบบ วิธีการจัดเก็บนั้น ยังคงเป็นรูปแบบเดิม เช่น การติดป้ายกำหนดการชำระภาษี การวางกรอบระยะเวลาการชำระ แล้วให้ประชาชนเข้ามาติดต่อในการชำระด้วยตนเอง จึงอาจทำให้ประชาชนยังเห็นว่าการให้บริการด้านการจัดเก็บยังไม่เป็นที่ทั่วไปและยังไม่ประสิทธิผลต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ประชาชนจึงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของพรรณนา จินะสอน และคณะ (2567, หน้า 37-46) ที่ได้ทำการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการให้บริการการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิจัยพบว่า หลักอำนวยความสะดวก (X_4) หลักความประหยัด (X_3) และหลักความเป็นธรรม (X_1) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดเก็บภาษี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิ โดยมีอิทธิพลร่วมกันร้อยละ 98.9 ที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความเหมาะสม โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่คอยอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ช่วยประหยัดเงินและเวลาให้กับประชาชน และที่สำคัญก็คือ การจัดเก็บภาษีต้องมีความเป็นธรรมสำหรับประชาชนทุกคน ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสร้อยเพชร ลิสนิ (2557, หน้า 79-89) ที่ทำการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมอื่น คือ การประชาสัมพันธ์, เทคโนโลยีสารสนเทศ และวิธีการจัดเก็บภาษีอากร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี

3. ผลการวิจัยพบว่า ในการวิจัยครั้งนี้ มีแนวทางการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิ โดยรวมมีองค์ประกอบสำคัญ คือ การพัฒนาการจัดเก็บภาษี ต้องมีความเป็นธรรมเป็นที่ตั้งโดยได้รับการยอมรับจากประชาชน มีการกำหนดกรอบการเก็บภาษีที่แน่นอนและเข้าใจง่าย มีการดำเนินการมุ่งเน้นความประหยัด ลดความซับซ้อนและความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร มีการดำเนินการโดยใช้เทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวก และสามารถเพิ่มรายได้ให้กับรัฐ ตลอดจนมีการดำเนินการที่ยึดหยุ่นสอดคล้องกับนโยบายและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังยืน ซึ่งผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเน้นความเป็นธรรม ความโปร่งใส การใช้เทคโนโลยี และการปรับตัวตามบริบท เพื่อสร้างความเชื่อมั่น

และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทร ธนศิลป์พิชิต และคณะ (2565, หน้า 21-32) ที่พบว่า การจัดเก็บภาษีต้องมุ่งเน้นความเป็นธรรมและการยอมรับจากประชาชน ในการจัดเก็บภาษี สอดคล้องกับงานวิจัยของอิทธิรัตน์ เหล่าคมพญาจารย์ และจุลจิรา จันทะมุงคุณ (2563, หน้า 235-249) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิในบริบทของไทยแลนด์ 4.0 มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี การกำหนดกรอบการเก็บภาษีที่ชัดเจน และการมีส่วนร่วมของประชาชน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอาทิตย์ แสงเนวก และคณะ (2565, หน้า 83-97) ที่พบว่า การบริหารการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นควรมุ่งเน้นความประหยัด ลดความซับซ้อน และการใช้เทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวก

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากชุมชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและมีแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินงาน

1.2 ควรสร้างความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมโดยไม่เลือกปฏิบัติหรือให้ความสำคัญกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากเกินไป ทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการพัฒนาระบบการจัดเก็บภาษีให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

1.3 ผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการจัดทำยุทธศาสตร์และวางแผนปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการจัดเก็บภาษีอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ได้แผนงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ และสามารถนำไปดำเนินการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

2.1 ด้านบริการสาธารณะ ควรส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์การจัดเก็บภาษี โดยการจัดทำแผนแม่บทที่มีความชัดเจนในเชิงสัญลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและสามารถนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านประสิทธิผล ควรสนับสนุนให้บุคลากร เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และประชาชน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแนวทางที่กำหนด โดยเน้นการเอาใจใส่และการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด เพื่อให้สามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.3 ด้านการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ ควรศึกษารวบรวมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายอย่างรอบด้าน โดยมีความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐอย่างจริงจัง เพื่อนำไปสู่การวางแนวทางที่ชัดเจนสำหรับการพัฒนาการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

3.1 ควรเน้นการศึกษาในลักษณะการมีส่วนร่วมจากชุมชน ทั้งในเชิงเนื้อหาและเชิงวิเคราะห์ โดยกำหนดพื้นที่ในการวิจัยให้ครอบคลุมกว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถสำรวจปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ได้อย่างละเอียด และนำผลการศึกษาที่ได้มาประยุกต์เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นในการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

3.2 สำหรับงานวิจัยในอนาคต หลังจากได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาการจัดเก็บภาษีโดยการมีส่วนร่วมของภาครัฐและชุมชนในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิแล้วนั้น ควรขยายขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งด้านพื้นที่การวิจัย ขนาดประชากรตัวอย่าง และประชากรเป้าหมาย ให้มีความครอบคลุมมากขึ้น เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก และนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องในระยะยาว

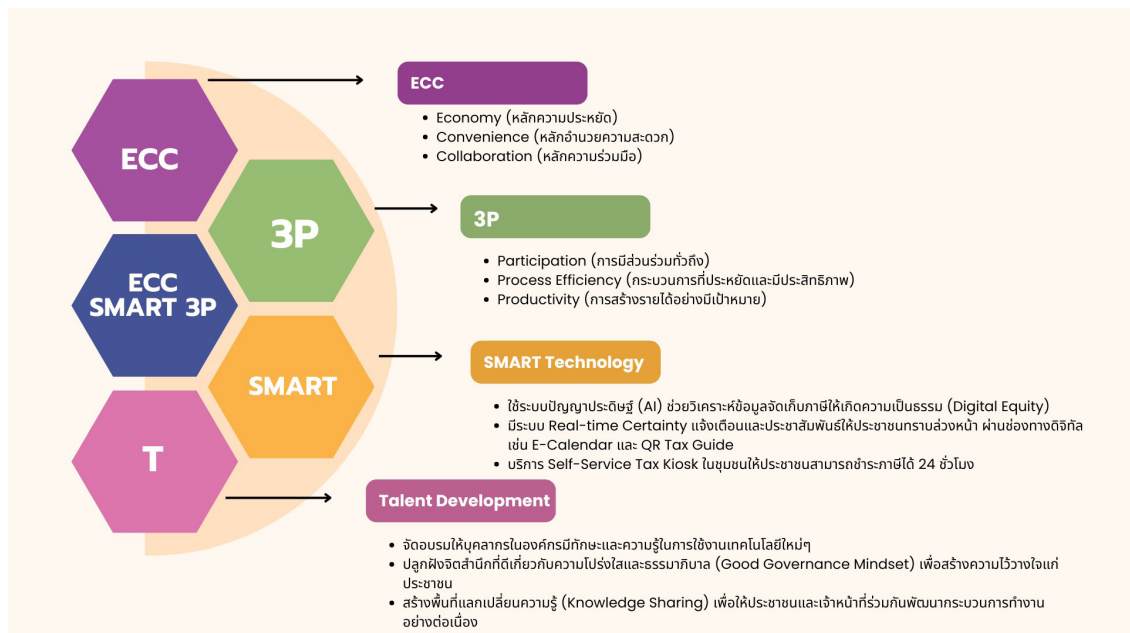
7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดเก็บภาษีที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ความโปร่งใส การประหยัดทรัพยากร ความสะดวกในการเข้าถึงบริการผ่านเทคโนโลยี และการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ในจังหวัดชัยภูมิ ตามภาพองค์ความรู้ใหม่ ECC SMART 3P Model ได้ดังต่อไปนี้

1. มีหลักการในการพัฒนาการจัดเก็บภาษี โดยยึดหลัก ECC ได้แก่ 1) Economy (หลักความประหยัด) 2) Convenience (หลักอำนวยความสะดวก) และ 3) Collaboration (หลักความร่วมมือ)
2. พัฒนาระบบงานในการจัดเก็บภาษี โดยยึดหลัก 3P ได้แก่ 1) Participation (การมีส่วนร่วมทั่วถึง) 2) Process Efficiency (มีกระบวนการที่ประหยัดและมีประสิทธิภาพ) และ 3) Productivity (สามารถสร้างรายได้ตามเป้าหมาย)
3. มีวิธีการส่งเสริมให้เกิดการก้าวหน้าในการจัดเก็บภาษี โดยใช้ SMART Technology คือ 1) ใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI) ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลจัดเก็บภาษีให้เกิดความเป็นธรรม (Digital Equity) 2) มีระบบ Real-time Certainty แจ้งเตือนและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบล่วงหน้า ผ่านช่องทางดิจิทัล เช่น E-Calendar และ QR Tax Guide และ 3) บริการ Self-Service Tax Kiosk ในชุมชนให้ประชาชนสามารถชำระภาษีได้ 24 ชั่วโมง
4. มีวิธีการดำเนินการพัฒนาการจัดเก็บภาษี ด้วยการพัฒนาที่ท้าทาย (Talent Development) คือ 1) จัดอบรมให้บุคลากรในองค์กรมีทักษะและความรู้ในการใช้งานเทคโนโลยีใหม่ๆ 2) ปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีเกี่ยวกับความโปร่งใสและธรรมาภิบาล (Good Governance Mindset) เพื่อสร้างความไว้วางใจแก่ประชาชน และ 3) สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) เพื่อให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ร่วมกันพัฒนาระบบการทำงานอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น ECC SMART 3P Model จึงเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการบูรณาการประเด็นสำคัญทั้ง 3 ด้าน (บริการสาธารณะ ประสิทธิภาพ และการจัดเก็บรายได้ภาษี) เข้าไว้ด้วยกันอย่างมีระบบ โดยมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างความประหยัด การอำนวยความสะดวก และการมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการที่ชาญฉลาด มีเป้าหมายชัดเจน และทันสมัยสอดคล้องกับบริบทยุคดิจิทัล ซึ่งจะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี ยกระดับการบริหารจัดการ สร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจจากประชาชน และนำไปสู่ความยั่งยืนของการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- อิทธิรัตน์ เหล่าคมพญาจารย์ และจุลจิรา จันทะมุงคุณ. (2563). แนวทางการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ท้องถิ่นในยุคไทยแลนด์ 4.0 กรณีศึกษาของค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 5(1), 235-249.
- พรรณนภา จินะสอน, อีรภัทร กิจจารักษ์, สุภชัย ตริทศ และอรุณ สนใจ. (2567). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการการจัดเก็บรายได้ ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 4(1), 37-46. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jclmd_psr/article/view/271376/183865

- วุฒิสาร ตันไชย. (2559). *รูปแบบและประเภทการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สร้อยเพชร ลิสนิ. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี: กรณีศึกษา สำนักงานสรรพากร ภาค 6. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.)*, 20(2), 79-89.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). *การสำรวจประชากรและเคหะ พ.ศ. 2564*. เข้าถึงได้จาก <https://www.nso.go.th>
- สุนทร ธนศิลป์พิชิต, วินัย ภูมิสุข, ไพฑูรย์ มาเมือง และจิตติยาพร ไชยวิมลสิริ. (2565). การสร้างความพึงพอใจแก่ประชาชนต่อการจัดเก็บภาษีเพื่อประโยชน์ในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารชัยภูมิปริทรรศน์*, 5(2), 21-32. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jcr/article/view/256451/173148>
- อาทิตย์ แสงเฉวก, บุญเพ็ญ สิทธิวงษา, สุขพัฒน์ อนนทจารัย, วีรณัฐ พรหมจักร และวิระยา พิมพ์พันธ์. (2565). การบริหารการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุดรธานี. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย*, 5(2), 83-97. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSSMBU/article/view/261194/178274>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. (3rd ed.). New York: Harper & Row.